

L. van Noort

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE BOOMKWEKERIJ
IN BOSKOOP E.O. OVER 1977/1978

Mededelingen No. 204

SIGN: L27-204
EX. NO: C
MLV

Februari 1979

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - 2517 CL Den Haag
Postbus 29703 - 2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 614161

In de reeks "Mededelingen" van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer verschenen:

- No. 188   Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Boskoop e.o. over 1976/1977
- No. 189   Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1976 (oogst 1976/1977)
- No. 191   Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1976 (oogst 1976/1977)
- No. 192   Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1977
- No. 198   Rentabiliteit en financiering van de snijbloemeteelt onder glas in Nederland over 1977
- No. 200   Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1977
- No. 202   Rentabiliteit en financiering van de champignon-teelt in Nederland over 1977
- No. 203   Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1976

INHOUD

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 De werkwijze	6
2. DE BEDRIJFSUITKOMSTEN	7
2.1 Het grondgebruik en de arbeidsbezetting	7
2.2 De bedrijfsresultaten	7
2.2.1 Per bedrijf	7
2.2.2 Per m2 boomkwekerij	8
2.3 De spreiding van het ondernemersoverschot in procenten van de kosten (rentabiliteit)	10
2.4 Vergelijking met het voorafgaande jaar	10
2.5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	11
2.6 De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing	12
3. DE FINANCIERING	14
3.1 De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen	14
3.2 De aanwending van de financieringsmiddelen	14
3.3 De balans	15
3.3.1 Activa	15
3.3.2 Passiva	15
3.4 De toename van het eigen vermogen	16
3.5 De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1978	17
3.6 Liquide en vlottende middelen, minus schulden op korte termijn	17
3.7 De spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten	17
BIJLAGEN	
1. Grondgebruik over 1977/1978	19
2. Arbeidsbezetting in manjaren over 1977/1978	19
3. Bedrijfsresultaten over 1977/1978	20
4. Spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten	21
5. Inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1977/1978	22
6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen	23

INHOUD (vervolg)	Blz.
7. Spreiding van de besparing	23
8. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de vermogensvergelijking	24
9. Investerings, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen	25
10. Balans per 30 juni 1978	26
11. Samenstelling van het vreemd vermogen per 30 juni 1978	27
12. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1978	27
13. Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn per 30 juni 1978	28
14. Spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in % van de kosten	28
15. Bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparing (gemiddeld per ondernemer) in de jaren 1973/1974 t/m 1977/1978	29
16. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de aanwending daarvan en de balansen per 30 juni over de boekjaren 1973/1974 t/m 1977/1978	30
17. Algemene toelichting op de gebruikte begrippen	31

1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK

1.1 Doel

Het rentabiliteits- en financieringsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven, jaarlijks over de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te rapporteren.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie.

1.2 De steekproef

Het onderzoek naar de rentabiliteit en financiering in de boomkwekerij is beperkt tot vier gemeenten in Zuid-Holland, te weten: Boskoop, Hazerswoude, Reeuwijk en Waddinxveen. In deze gemeenten komen 908 bedrijven voor, dat is 31% van het landelijk aantal bedrijven en 751 hectare boomkwekerijproducten of 17% van de totale oppervlakte met boomkwekerij in Nederland (Landbouwtelling 1973).

De steekproef - die op de gegevens van de Landbouwtelling 1973 is gebaseerd - omvat alleen bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 60 en meer sbe (1968) 1);
- c. waarvan 60% en meer van de sbe betrekking heeft op boomkwekerijproductie.

Niet in het onderzoek zijn opgenomen de exportbedrijven en/of handelaren in boomkwekerijproducten.

De bedrijven zijn met verschillende percentages in de steekproef vertegenwoordigd. In het algemeen zijn de "grotere" bedrijven sterker vertegenwoordigd dan de "kleinere". Bij de berekening van gemiddelde cijfers is uiteraard met de verschillende percentages rekening gehouden. Het onderzoek in 1977/1978 heeft betrekking op 34 bedrijven, zijnde gemiddeld 8% van een populatie van naar schatting 419 bedrijven 2).

- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in sbe (standaardbedrijfseenheden). Een sbe komt overeen met een bepaald bedrag aan toegerekende factorkosten (arbeid, rente en netto-pacht) in een basisperiode bij een doelmatige bedrijfsvoering en onder normale omstandigheden.
- 2) De populatie waarop deze steekproef is gebaseerd is beschreven in: de "Interne nota no. 199".

1.3 De werkwijze

Veel cijfers zijn ontleend aan de kas- en bankbescheiden alsmede spaarrekeningen en overzichten die betrekking hebben op leningen o/g van banken. Aanvullende gegevens die noodzakelijk zijn voor een bedrijfseconomische voorstelling van kosten, opbrengsten en bezittingen zijn via een enquête op de bedrijven verkregen.

Voor een toelichting van de wijze waarop de uitkomsten zijn berekend en de begrippen die daarbij zijn gehanteerd, wordt verwezen naar bijlage 17.

2. DE BEDRIJFSUITKOMSTEN

2.1 Het grondgebruik en de arbeidsbezetting

De specificaties van het grondgebruik en de arbeidsbezetting zijn opgenomen in de bijlage 1 en 2.

De oppervlakte met boomkwekerijprodukten bedroeg gemiddeld 8.820 m², waarvan 320 m² onder glas.

De arbeidsbezetting was op het gemiddelde boomkwekerijbedrijf 2,05 manjaar. Deze gemiddelde bezetting bestond voor 1,52 manjaar uit ondernemers en gezinsleden en voor 0,53 manjaar uit vreemd personeel.

De teelt van boomkwekerijprodukten is arbeidsintensief; dit komt ook in de verhouding oppervlakte boomkwekerijprodukten en arbeidsbezetting tot uitdrukking. Op het gemiddelde Boskoopse bedrijf, werd in 1977/78, door één man ca. 4.340 m² boomkwekerijprodukten (4.180 m² open grond en 160 m² glas) verzorgd. Een manjaar is overeenkomstig de CAO gesteld op 1.860 uur.

2.2 De bedrijfsresultaten

2.2.1 Per bedrijf

Bijlage 3 geeft een uitgebreide specificatie van de gemiddelde kosten en opbrengsten.

Voor de gespecialiseerde boomkwekerijbedrijven in Boskoop e.o. werd gemiddeld een positief resultaat berekend van f 8.690,-, dat is 7% van de kosten (in 1976/77 van -0,3%).

De arbeidskosten van de ondernemers, de gezinsleden en het vreemd personeel maakten te zamen voor 52% en de afschrijving en rente voor 25% deel uit van de totale kosten.

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - dat is het ondernemersoverschot verhoogd met de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 47.530,- (in 1976/77 f 36.060,-) per ondernemer. Bij de berekening van o.a. de arbeidsopbrengst van de ondernemer kan het voorkomen dat extreem hoge uitkomsten van een kleine groep ondernemers het gemiddelde cijfer sterk beïnvloeden; het gevolg is dat het aantal ondernemers met een arbeidsopbrengst onder het gemiddelde groter is dan het aantal boven het gemiddelde. Ter vergelijking is daarom tevens de gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer van een "mediane groep" 1) van ondernemers gegeven.

1) Onder mediane groep is hier verstaan 20% van het totaal aantal waarnemingen, te weten 10% links en 10% rechts van de mediaan. De mediaan is de middelste van alle waarnemingen als deze naar "grootte" zijn gerangschikt.

Het gemiddelde cijfer van de "mediane groep" is f 6.020,- lager dan de "gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer" van alle 44 ondernemers. Dit verschil is vooral veroorzaakt doordat 13% van de ondernemers een arbeidsopbrengst had van meer dan f 80.000,- of wel gemiddeld f 102.900,- per ondernemer.

Tabel 2.1 De bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
Oppervlakte boomkwekerijprodukten	88 are	
Arbeidsbezetting	2,05 manj.	
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1977	387.000	
Kosten		In %
Arbeidskosten 1)	61.870	52
Rente en afschrijving	29.660	25
Materiaalkosten	11.600	10
Overige kosten	15.580	13
Totale kosten	118.710	100
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	126.090	99
Mutatie van de voorraad boomkwekerijprodukten	210	-
Overige opbrengsten	1.100	1
Totale opbrengsten	127.400	100
Ondernemersoverschot	8.690	
Idem in % van de kosten	7	
Arbeidsopbrengst van de ondernemer:		
per ondernemer	47.530	
mediaan	41.510	

1) Minus subsidie lonen.

2.2.2 Per m2 boomkwekerij

Uitgedrukt per m2 boomkwekerij bedroegen de gemiddelde kosten en opbrengsten resp. f 13,46 en f 14,44 (in 1976/77 resp. f 12,26 en f 12,23).

De spreiding van kosten en opbrengsten was echter bijzonder groot. De kosten varieerden van f 6,20 tot f 27,30, de opbrengsten van f 7,20 tot f 29,50 per m2.

De procentuele verdeling van het aantal bedrijven over klassen van kosten en opbrengsten is in tabel 2.2 opgenomen. Uit deze verdeling blijkt o.a. dat 55% van de bedrijven een positief re-

Tabel 2.2 Spreiding van kosten en opbrengsten per m2 boomwekerij (aantal bedrijven per kosten- en opbrengstenklasse in %)

Kosten per m2	Opbrengsten per m2		Minder dan f 5,-		f 5,- tot f 7,50		f 7,50 tot f 10,-		f 10,- tot f 12,50		f 12,50 tot f 15,-		f 15,- tot f 17,50		f 17,50 tot f 20,-		f 20,- en meer		Totaal	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
Minder dan f 5,--																				
f 5,-- tot f 7,50					2															2
f 7,50 tot f 10,--						11	1													17
f 10,-- tot f 12,50							4													14
f 12,50 tot f 15,--								4												18
f 15,-- tot f 17,50									2											20
f 17,50 tot f 20,--										2										20
f 20,-- en meer																				11
Totaal																				100

N.B.: De percentages boven de diagonale lijn zijn winstgevende, onder de lijn verliesgevende bedrijven.

sultaat had, dat is de som van de percentages die boven de diagonale lijn zijn vermeld. Van de 55% winstgevende bedrijven had 43% een opbrengstniveau per m² boomkwekerij van f 15,- en meer en 12% van minder dan f 15,- per m².

2.3 De spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten (rentabiliteit)

De spreiding van de rentabiliteit is opgenomen in bijlage 4; het meest verliesgevende bedrijf had een tekort van 38%, het meest winstgevende bedrijf een ondernemersoverschot van 106% van de kosten.

Van de deelnemende bedrijven had 55% een positief ondernemersoverschot (in 1976/77 47%); deze 55% winstgevende bedrijven namen 62% van de totale produktiewaarde voor hun rekening. 26% had een negatief ondernemersoverschot van 0 - 10%, 17% van 10 - 20% en 2% van de bedrijven meer dan 30% van de kosten.

2.4 Vergelijking met het voorafgaande boekjaar

In tabel 2.3 zijn uitkomsten over 1977/78 vergeleken met die van 1976/77. De vergelijking heeft betrekking op 34 bedrijven die beide jaren aan het onderzoek hebben deelgenomen.

De kosten en de opbrengsten per bedrijf namen toe met resp. 12% en 20%. Deze stijgingen zijn zowel een gevolg van volume- als van prijsveranderingen. De bijdrage van de belangrijkste kostensoorten tot de totale kostenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

arbeidskosten (w.v. door wijziging loonniveau +38%)	+ 46%
afschrijvingen	+ 14%
rentekosten (w.v. door wijziging rentetarief -20%)	+ 16%
overige kosten	+ 24%
	<hr/>
	100%

De bijdrage aan de opbrengstenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

boomkwekerijprodukten	+ 97%
verandering in de voorraad boomkwekerijprodukten	+ 4%
overige opbrengsten	- 1%
	<hr/>
	100%

De geldelijke opbrengsten van boomkwekerijprodukten namen gemiddeld toe met f 20.660,-, de resterende opbrengsten - waaronder een toename van de voorraad boomkwekerijprodukten van f 790,- - stegen per saldo met f 700,-. Doordat de stijging van de opbrengsten groter was dan van de kosten, steeg de rentabiliteit

van -0,3% in 1976/77 tot 7% in 1977/78 (ondernemersoverschot in % van de kosten).

In de bijlagen 15 en 16 zijn gegevens opgenomen van alle deelnemende boomkwekerijbedrijven over de jaren 1973/74 t/m 1977/78.

Tabel 2.3 Bedrijfsresultaten over 1977/78 in vergelijking met die over 1976/77, gemiddeld per bedrijf

	1976/77	1977/78
Aantal bedrijven	34	34
Oppervl. boomkwekerij in de open grond	83,7 are	85,0 are
Oppervl. boomkwekerij onder glas	3,0 are	3,2 are
Arbeidsbezetting in manjaren	2,01	2,05
Kosten		
Arbeidskosten 1)	56.250	61.870
Afschrijvingen	7.440	9.200
Rentekosten 2)	18.490	20.460
Overige kosten	24.160	27.180
Totale kosten	<u>106.340</u>	<u>118.710</u>
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	105.430	126.090
Mutatie van de voorraad boomkwekerijprodukten	- 580	210
Overige opbrengsten	1.190	1.100
Totale opbrengsten	<u>106.040</u>	<u>127.400</u>
Ondernemersoverschot	- 300	8.690
Idem in % van de kosten	- 0	7
Per ondernemer:		
arbeidsopbrengst van de ondernemer	36.060	47.530
ondernemersinkomen	48.650	61.860
gezinsinkomen uit het bedrijf	50.500	64.170

1) Minus subsidies.

2) Voor het boekjaar 1977/78 is het rentetarief voor de slijtende produktiemiddelen, de voorraad boomkwekerijprodukten en de behoefte aan vlottende middelen op 7% en voor de grond op 2,5% vastgesteld (in 1976/77 resp. 7,5% en 3,5%).

2.5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer

Voor een beeld van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing welke gemiddeld per ondernemer werd verkregen, wordt verwezen naar bijlage 5.

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - bestaande uit het ondernemersoverschot en de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 47.530,- (in 1976/77 f 36.060,-). Het ondernemersinkomen per ondernemer - de arbeidsopbrengst vermeerderd met het saldo van de berekende en betaalde rente - bedroeg gemiddeld f 61.860,-.

Het gezinsinkomen uit het bedrijf - dat is het ondernemersinkomen vermeerderd met de vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden - werd op f 64.170,- becijferd (in 1976/77 f 50.500,-).

Het inkomen buiten bedrijf - gemiddeld f 6.450,- per ondernemer - is gespecificeerd opgenomen in bijlage 5. Hieruit blijkt dat de economische huurwaarde van de eigen woning - welke gesteld is op 6% van de boekwaarde van de woning - het belangrijkste bestanddeel is van het inkomen buiten bedrijf.

Het totaalinkomen - gezinsinkomen uit het bedrijf vermeerderd met het inkomen buiten bedrijf - bedroeg gemiddeld f 70.620,- per ondernemer. De gezinsbesteding ligt gemiddeld op een niveau van f 47.710,- (w.v. f 13.390,- aan persoonlijke belastingen en premie volksverzekeringen). De besparing - totaalinkomen minus gezinsbesteding - bedroeg derhalve gemiddeld f 22.910,- per ondernemer, dat is 32% van het totaalinkomen.

Ter vergelijking zijn in tabel 2.4 (blz. 13) de gemiddelde cijfers (per ondernemer) betreffende het totaalinkomen, de gezinsbesteding en de besparing van enkele andere takken van tuinbouw opgenomen.

2.6 De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing

De spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen is opgenomen in bijlage 6.

17% van de ondernemers had een lagere arbeidsopbrengst dan f 25.000,- (het CAO-loon incl. werkgeversaandeel in de sociale lasten was f 32.400,-) terwijl 56% van de ondernemers een hogere arbeidsopbrengst had dan f 40.000,-.

Van het totaalinkomen, gemiddeld f 70.620,- per ondernemer had 91% een inkomen hoger dan f 40.000,-, 49% hoger dan f 60.000,- en 22% hoger dan f 90.000,-.

De spreiding van de besparing is opgenomen in bijlage 7. Hieruit blijkt dat 86% van de ondernemers heeft gespaard. 57% had een besparing groter dan f 15.000,- en 17% groter dan f 40.000,-.

Tabel 2.4 Totaalinkomen, gezinsbesteding en besparing in 1977 1) (gemiddeld per ondernemer)

	Aantal bedrijven	Aantal ondernemers per bedrijf	Totaal- inkomen	Gezins- besteding	Besparing	Besparing in % van het totaalinkomen
Glasgroente in Nederland	112	1,23	42.660	47.690	-5.030	-12
Snijbloemen in Nederland	99	1,35	54.380	40.890	13.490	25
Potplanten in Nederland	30	1,32	64.500	56.330	8.170	13
Champignonteelt in Nederland	29	1,16	110.160	59.160	51.000	46
Boomkwekerij in Boskoop e.o.	34	1,17	70.620	47.710	22.910	32

1) Voor de boomkwekerij in Boskoop e.o. 1977/78.

3. DE FINANCIERING

3.1 De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen

De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen (gemiddeld per bedrijf) zijn opgenomen in bijlage 8. Aangezien er bedrijven zijn met meer dan 1 ondernemer (gemiddeld 1,17 per bedrijf) kunnen de gemiddelde cijfers per ondernemer van bijlage 5 niet vergeleken worden met die van bijlage 8.

Het eigen vermogen 1) is in 1977/78 toegenomen met f 35.060,- (in 1976/77 met f 21.070,-). Deze toename was de resultante van de volgende mutaties:

besparing		+ f 26.830,-
woningsubsidies	+ f 560,-	
erfenissen en/of schenkingen	+ f 1.190,-	
boekwinst of -verlies bij de verkoop van woningen	+ f 6.640,-	
boekwinst of -verlies bij desinvesteringen van duurzame produktiemiddelen	- f 170,-	
koerswinst of verlies op-effecten	+ f 10,-	+ f 8.230,-
Toename van het eigen vermogen		+ f <u>35.060,-</u>

De in de kosten gecalculeerde afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen bedroeg f 9.200,-; te zamen met de mutatie in het eigen vermogen was het totaal aan eigen financieringsmiddelen derhalve f 44.260,- (in 1976/77 f 28.510,-).

Van het beschikbaar bedrag aan eigen financieringsmiddelen werd gemiddeld f 4.560,- gebruikt voor aflossing van vreemd vermogen zodat per saldo f 39.700,- aan middelen ter beschikking kwam (in 1976/77 f 37.390,-).

3.2 De aanwending van de financieringsmiddelen

In bijlage 9 is de aanwending van de beschikbaar gekomen financieringsmiddelen opgenomen.

In 1977/78 is in produktiemiddelen f 21.440,- bruto-geïnvesteed (in 1976/77 f 19.450,-).

De spreiding van de bruto-investering was groot: 15% van de bedrijven heeft niet geïnvesteed, 25% investeerde van f 1,- tot

---

1) Exclusief herwaardering per 1 juli 1977.

f 10.000,-, 37% investeerde van f 10.000,- tot f 20.000,- en 23% voor meer dan f 20.000,-. Deze bedrijven (23%) met meer dan f 20.000,- bruto-investeringen maken voor 67% deel uit van de totale investeringen van alle 34 in het onderzoek betrokken bedrijven.

De investeringen en beleggingen buiten het bedrijf bedroegen gemiddeld f 6.800,- te weten:

- netto-investering in woningen	+ f 6.000,-
- deelnemingen	+ f 40,-
- leningen u/g	+ f 660,-
- overige beleggingen	+ f 100,-

De vlottende en liquide middelen namen gemiddeld toe met resp. f 5.800,- en f 5.660,-.

De toename van de bezittingen - het totaal van investeringen, beleggingen en mutaties in de vlottende en liquide middelen f 39.700,- minus de afschrijving (f 9.200,-) - was f 30.500,-. Deze bezitsvermeerdering werd (gemiddeld) geheel met eigen vermogen gefinancierd. Bovendien werd gemiddeld f 4.560,- afgelost op het vreemde vermogen.

3.3 De balans

3.3.1 Activa

In bijlage 10 is een uitvoerige specificatie opgenomen betreffende de activa van de balans.

De totale bezittingen van de ondernemers op de boomkwekerijbedrijven werd per 30 juni 1978 becijferd op f 530.160,- gemiddeld per bedrijf. Hiervan had f 329.680,- (62%) betrekking op duurzame produktiemiddelen (waaronder de voorraad bomen f 125.880,-), f 25.090,- (5%) op de vlottende middelen en f 114.800,- (22%) op deelnemingen en beleggingen (waaronder de woningen voor f 105.470). De resterende f 60.590,- (11%) had betrekking op de liquide middelen.

3.3.2 Passiva

Het vreemd vermogen is gespecificeerd in bijlage 11. Het vreemd vermogen bedroeg gemiddeld per bedrijf op 30 juni 1978 f 54.240,-, dat is 10% van het totale vermogen.

Van het vreemde vermogen op lange termijn is 48% door de Rabobank verstrekt.

In tabel 3.1 zijn zowel het totale als het vreemde vermogen (in % van het totale vermogen) van de boomkwekerijbedrijven in Boskoop e.o. vergeleken met die van andere takken van tuinbouw. Het blijkt dat de boomkwekerijbedrijven gemiddeld met het laagste percentage vreemd vermogen zijn gefinancierd.

Tabel 3.1 Het totale vermogen (gemiddeld per bedrijf) en het vreemde vermogen (in % van het totale vermogen) per 31-12-1977 1)

	Totaal vermogen	Vreemd vermogen in % van het totaalvermogen
Glasgroente in Nederland	721.220	36
Snijbloemen in Nederland	869.980	41
Potplanten in Nederland	644.000	38
Champignonteelt in Nederland	548.100	25
Boomkwekerij in Boskoop e.o.	530.160	10

1) Voor de boomkwekerij in Boskoop e.o. per 30-6-1978.

3.4 De toename van het eigen vermogen

Voor het gemiddelde bedrijf steeg het eigen vermogen van f 372.050,- per 30 juni 1977 tot f 475.920,- per 30 juni 1978 als gevolg van:

- correcties op de balans per 30 juni 1976	- f 910,-
- herwaardering a.g.v. prijsstijging	+ f 69.720,-
- besparing	+ f 26.830,-
- overige mutaties 2)	+ f 8.230,-
Totaal	<u>+ f 103.870,-</u>

De solvabiliteit (eigen vermogen in % van het totaalvermogen) bedroeg gemiddeld per:

30 juni 1977	86,4%
1 juli 1977	88,2%
30 juni 1978	89,8%

De solvabiliteit per 30 juni 1978 was 3,4% hoger dan op 30 juni 1977. Deze 3,4% is het saldo van:

a. correcties in de balans per 30 juni 1978	- 0,1%
b. herwaardering a.g.v. prijsstijgingen	+ 1,9%
c. toename eigen vermogen	+ 0,8%
d. afname vreemd vermogen	+ 0,8%

2) Gespecificeerd in bijlage 8.

3.5 De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1978

De spreiding van de solvabiliteit - opgenomen in bijlage 12 - is niet groot: 20% van de bedrijven had een solvabiliteit van 60% tot 80% en 80% een solvabiliteit hoger dan 80%.

3.6 Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn

Bijlage 13 geeft een beeld van de voorraad liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn.

Voor het gemiddelde boomkwekerijbedrijf was het saldo van de aanwezige middelen en de schulden op korte termijn f 79.050,-, dat is 67% van de kosten (in 1976/77 65% van de kosten).

3.7 De spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten

Op 30 juni 1978 bedroeg het saldo van liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn gemiddeld 67% van de kosten (bijlage 13). De spreiding van dit saldo in % van de kosten (bijlage 14) varieerde van - 0% tot 198%. Bij 4% van de bedrijven waren de schulden op korte termijn groter dan de som van de vlottende en liquide middelen.

Bijlage 1. Grondgebruik over 1977/78 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
	are
Boomkwekerij in de open grond	85,0
Boomkwekerij onder glas	3,2
Totaal boomkwekerij	88,2
Overige produkten	0,8
Braakland	1,4
Verhuurd aan derden	10,1
Erf, water, blijvende paden enz.	34,7
Totaal kadastrale oppervlakte	135,2
waarvan eigendom	110,9

Bijlage 2. Arbeidsbezetting in manjaren over 1977/78 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Aantal ondernemers per bedrijf	1,17
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	42
Arbeidsbezetting in manjaren	
Arbeid van de ondernemer(s)	1,42
Arbeid van de echtgenotes	0,02
Arbeid van de gezinsleden	0,08
Arbeid van vast personeel	0,42
Arbeid van los personeel	0,11
Totale arbeidsbezetting	2,05
Arbeid van de ondernemer(s) en de gezinsleden in % van de totale arbeidsbezetting	74

Bijlage 3. Bedrijfsresultaten over 1977/78 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Geïnvesteed vermogen per 1 juli 1977	387.000
Kosten:	
afschrijving duurzame produktiemiddelen	9.200
huur en pacht	420
rente	20.460
onderhoud	2.900
energiekosten	1.000
meststoffen	3.630
zaad-, plant- en pootgoed	5.040
bestrijdingsmiddelen	550
potten	1.120
overige materialen	1.260
werk door derden	1.190
afleveringskosten	2.310
autokosten	2.610
arbeid ondernemer(s)	46.970
arbeid echtgenotes	500
arbeid gezinsleden	2.200
arbeid personeel	12.280
overige kosten	5.150
Totaal	<u>118.790</u>
Minus subsidie lonen	80
Totaal (minus subsidie)	<u>118.710</u>
Opbrengsten:	
boomkwekerijprodukten	126.090
overige opbrengsten	1.100
mutatie van de voorraad boomkwekerijprodukten	210
Totaal	<u>127.400</u>
Ondernemersoverschot	8.690
Ondernemersoverschot:	
per f 100,- kosten	7
per f 100,- geïnvesteed vermogen	2
Arbeidsopbrengst per manjaar	<u>34.490</u>

Bijlage 4. Spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
30 en meer	2
30 - 20	-
20 - 10	17
10 - 0	26
Totaal verliesgevend	45
Positief	
0 - 10	14
10 - 20	17
20 - 30	11
30 en meer	13
Totaal winstgevend	55
	<u>100</u>
Ondernemersoverschot per f 100,- kosten (ongewogen gemiddelde)	9

Bijlage 5. Inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1977/78
(gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven		34
Aantal ondernemers		44
<hr/>		
Ondernemersoverschot		7.420
Handenarbeid ondernemer		40.110
Arbeidsopbrengst van de ondernemer		47.530
Berekende rente	17.480	
Betaalde minus ontvangen rente	3.150	
Saldo		14.330
Ondernemersinkomen		61.860
Handenarbeid echtgenotes		420
Handenarbeid overige gezinsleden		1.890
Gezinsinkomen uit bedrijf		64.170
Inkomen buiten bedrijf		6.450
Totaalinkomen		70.620
Premie volksverzekeringen	5.380	
Premies vrijwillige verzekeringen	3.070	
Persoonlijke belastingen	8.010	
Betaald loon gezinsleden	1.410	
Overige gezinsbestedingen	29.840	
Totaal van gezinsbestedingen		47.710
Besparing		22.910
<hr/>		
Specificatie van het inkomen buiten bedrijf		
Positief		
Huurwaarde woning(en)		5.210
Huren buiten bedrijf		180
Rente buiten bedrijf		1.520
Uitkering volksverzekeringen		1.130
Overige baten		1.050
Totaal positief		9.090
Negatief		
Afschrijving woning(en)		1.770
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)		870
Totaal negatief		2.640
Inkomen buiten bedrijf		6.450

Bijlage 6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in %)

	Arbeidsopbrengst van de ondernemer	Ondernemers- inkomen	Totaal- inkomen
Aantal bedrijven	34	34	34
Aantal ondernemers	44	44	44
Inkomensklasse	%	%	%
Negatief	4	-	-
<i>f</i> 0,- - <i>f</i> 15.000,-	2	-	-
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 25.000,-	11	2	-
<i>f</i> 25.000,- - <i>f</i> 40.000,-	27	22	9
<i>f</i> 40.000,- - <i>f</i> 60.000,-	26	36	42
<i>f</i> 60.000,- - <i>f</i> 90.000,-	22	23	27
<i>f</i> 90.000,- en meer	8	17	22
	100	100	100

Bijlage 7. Spreiding van de besparing (aantal ondernemers per besparingsklasse in %)

Aantal bedrijven	34
Aantal ondernemers	44
Besparingsklasse	%
Negatief	
<i>f</i> 15.000,- en meer	-
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 5.000,-	-
<i>f</i> 5.000,- - <i>f</i> 0,-	14
Totaal negatief	14
Positief	
<i>f</i> 0,- - <i>f</i> 5.000,-	11
<i>f</i> 5.000,- - <i>f</i> 15.000,-	18
<i>f</i> 15.000,- - <i>f</i> 25.000,-	25
<i>f</i> 25.000,- - <i>f</i> 40.000,-	15
<i>f</i> 40.000,- en meer	17
Totaal positief	86
	100

Bijlage 8. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		34
Gezinsinkomen uit bedrijf		75.130
Inkomen buiten bedrijf		7.560
Totaalinkomen		82.690
af: gezinsbesteding		55.860
Besparing		26.830
bij:		
woningsubsidies	560	
erfenissen en/of schenkingen	1.190	
koerswinst of verlies op effecten	10	
boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen van woningen	6.640	
boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen van duurzame produktiemiddelen	- 170	
Totaal overige mutaties		8.230
Totaal mutaties eigen vermogen		35.060
Afschrijving duurzame produktiemiddelen		9.200
Totaal eigen financieringsmiddelen		44.260
Mutaties vreemd vermogen		
Te betalen omzet- en loonbelasting	- 210	
Te betalen kosten	1.150	
Te betalen investeringen	- 100	
Overig kort krediet	- 830	
Totaal op korte termijn		10
Leningen o/g van familieleden	-3.990	
Leningen o/g van particulieren	- 680	
Kredieten Rabobank	- 170	
Leningen o/g Rabobank	- 850	
Overig lang krediet	1.120	
Totaal op lange termijn		- 4.570
Totaal mutaties vreemd vermogen		- 4.560
Totaal financieringsmiddelen		39.700
Vermogensvergelijking		
Eigen vermogen per 30 juni 1977		372.050
Herwaardering a.g.v. prijsstijging		69.720
Correcties op de balans per 30 juni 1977		- 910
Eigen vermogen per 1 juli 1977		440.860
Mutaties eigen vermogen in 1977/78		35.060
Eigen vermogen per 30 juni 1978		475.920

Bijlage 9. Investerings, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
Investeringen in bedrijf		
Bedrijfsgebouwen	5.980	
Glasopstanden	2.270	
Verwarmingsinstallaties	270	
Overige installaties	1.710	
Machines en werktuigen	6.520	
Overige inventaris	5.840	
Boomkwekerijprodukten (toename van de voorraad)	210	
Totaal	<u>22.800</u>	22.800
Minus desinvesteringen		1.360
Totaal bruto-investeringen		<u>21.440</u>
Investeringen en beleggingen buiten bedrijf (per saldo)		
Deelnemingen	40	
Leningen u/g	660	
Woningen	6.000	
Overige beleggingen	100	
Totaal	<u>6.800</u>	6.800
Totaal van investeringen en beleggingen		<u>28.240</u>
Mutaties in vlottende middelen		
Vordering afgeleverd produkt	10.240	
Overige vorderingen en voorraden	- 4.440	
Totaal	<u>5.800</u>	5.800
Mutaties in liquide middelen		
Kas, rek. courant, bank en giro	3.380	
Spaarrekening e.d.	2.300	
Effecten	- 20	
Totaal	<u>5.660</u>	5.660
Totaal van investeringen, beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen		<u>39.700</u>

Bijlage 10. Balans per 30 juni 1978 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		34
Boekwaarde slijtende duurzame produktiemiddelen in % van de nieuwwaarde		49
Activa		
Duurzame produktiemiddelen		
Grond in exploitatie	123.520	
Bedrijfsgebouwen	21.800	
Glasopstanden	11.820	
Verwarmingsinstallaties	1.890	
Overige installaties	9.340	
Machines en werktuigen	12.740	
Overige inventaris	22.690	
Boomkwekerijprodukten	<u>125.880</u>	
Totaal		329.680
Vlottende middelen		
Vorderingen afgeleverde produkten	24.560	
Overige vorderingen en voorraden	<u>530</u>	
Totaal		25.090
Liquide middelen		
Kas, bank, rek. courant, giro	29.310	
Spaarrekening e.d.	30.710	
Effecten	<u>570</u>	
Totaal		60.590
Deelnemingen en beleggingen		
Deelnemingen	140	
Leningen u/g	2.360	
Woningen	105.470	
Overige beleggingen	<u>6.830</u>	
Totaal		<u>114.800</u>
Totaal activa		530.160
Passiva		
Vreemd vermogen		54.240
Eigen vermogen		475.920
Totaal passiva		<u>530.160</u>
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen		90

Bijlage 11. Samenstelling van het vreemd vermogen per 30 juni 1978
(gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34	
<hr/>		
Kort krediet		
Te betalen omzet- en loonbelasting	1.170	
Te betalen kosten	4.600	
Te betalen investeringen	860	
Totaal		6.630
Lang krediet		
Leningen o/g van familieleden	14.460	
Leningen o/g van particulieren	980	
Kredieten Rabobank	3.330	
Leningen o/g Rabobank	19.750	
Overige banken	9.090	
Totaal		47.610
Totaal vreemd vermogen		54.240
Vreemd vermogen in % van het totaalvermogen		10

Bijlage 12. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 30 juni 1978 (aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
<hr/>	
Solvabiliteitsklasse	%
60 - 70	11
70 - 80	9
80 - 90	19
90 - 100	61
	<hr/>
	100

Bijlage 13. Liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn per 30 juni 1978 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	34
Vorraden en vorderingen e.d.	25.090
Kas, bank, rek. courant en giro	29.310
Spaarrekening e.d.	30.710
Effecten	570
A. Totaal liquide en vlottende middelen	85.680
Te betalen omzet- en loonbelasting	1.170
Te betalen kosten	4.600
Te betalen investeringen	860
B. Totaal schulden op korte termijn	6.630
Saldo (A-B)	79.050
Idem in % van de kosten	67

Bijlage 14. Spreiding van de liquide en vlottende middelen minus schulden op korte termijn in procenten van de kosten (aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	34
Liquiditeitsklasse	%
Negatief	4
Totaal negatief	4
Positief	
0 - 20% van de jaarkosten	23
20 - 50% van de jaarkosten	18
50% en meer van de jaarkosten	55
Totaal positief	96

Bijlage 15. Bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparingen (gemiddeld per ondernemer) in de jaren 1973/74 t/m 1977/78

	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
Aantal bedrijven	37	37	35	34	34
Aantal ondernemers	47	49	44	45	44
Opp. boomkwekerijgewassen					
in de open grond (are)	79,6	82,3	80,4	83,7	85,0
Idem onder glas (are)	2,8	3,0	3,0	3,0	3,2
Arbeidsbez. in manjaren	2,00	1,92	1,90	2,01	2,05
Kosten in gld. x 1000					
Arbeidskosten 1)	42,7	46,3	49,6	56,3	61,9
Rentekosten	9,5	14,8	14,5	18,5	20,5
Afschrijvingen	4,5	5,7	6,3	7,4	9,2
Materiaalkosten	7,5	6,5	8,0	9,5	11,6
Overige kosten	9,1	10,9	11,6	14,6	15,5
Totale kosten	73,3	84,2	90,0	106,3	118,7
Opbrengsten in gld. x 1000					
Boomkwekerijprodukten	75,6	74,7	83,9	105,4	126,1
Mutatie v/d voorraad boomkwekerijprodukten	1,7	4,1	4,7	- 0,6	0,2
Overige opbrengsten	0,6	1,7	1,4	1,2	1,1
Totale opbrengsten	77,9	80,5	90,0	106,0	127,4
Ondernemersoverschot	4,6	-3,7	0,0	- 0,3	8,7
Idem in % v/d kosten	6	- 4	0	- 0	7
Perc. winstgevende bedr.	55	40	42	47	55
Inkomen en besparing (per ondernemer)					
Arbeidsopbr. v/d ondern.	32,4	26,9	33,7	36,1	47,5
Ondernemersinkomen	39,3	38,0	44,3	48,7	61,9
Gezinsinkomen uit bedrijf	40,7	39,7	47,2	50,5	64,2
Totaalinkomen	PM	43,2	51,5	55,8	70,6
Premie volksverzekeringen	PM	PM	4,3	4,4	5,4
Premie vrijw. verzekering	PM	PM	2,1	2,6	3,0
Persoonlijke belastingen	PM	PM	8,8	6,2	8,0
Betaalde arbeidskosten gezinsleden	PM	PM	PM	1,3	1,4
Overige gezinsbestedingen	PM	PM	22,8	26,3	29,7
Totaal van gezinsbestedingen	PM	36,5	38,0	40,8	47,7
Besparing	PM	6,7	13,5	15,0	22,9
Idem in % v/h totaalinkomen	PM	16	26	27	32
Perc. ondernemers met (positieve besparing)	PM	65	66	82	86

1) Minus subsidie.

Bijlage 16. De beschikbaar gekomen financieringsmiddelen en de aanwending daarvan en de balansen per 30 juni over de boekjaren 1973/74 t/m 1977/78 (gemiddeld per bedrijf)

	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
<u>Aantal bedrijven</u>	<u>37</u>	<u>37</u>	<u>35</u>	<u>34</u>	<u>34</u>
Beschikbaar gekomen financieringsmiddelen in gld. x 1000					
Besparing	PM 7,8	15,3	17,9	26,8	
Ov. mutaties in het eigen vermogen	PM 0,6	1,2	3,2	8,2	
Totaal mutaties eigen vermogen 1)	PM 8,4	16,5	21,1	35,0	
Afschrijvingen	<u>4,5</u>	<u>5,7</u>	<u>6,2</u>	<u>7,4</u>	<u>9,2</u>
Totaal eigen financieringsmiddelen	PM 14,1	22,7	28,5	44,2	
Totaal mutaties vreemd vermogen	<u>8,1</u>	<u>0,6</u>	<u>4,4</u>	<u>8,9</u>	<u>-4,5</u>
<u>Totaal financieringsmiddelen</u>	<u>PM 14,7</u>	<u>27,1</u>	<u>37,4</u>	<u>39,7</u>	
De aanwending van de financieringsmiddelen					
Bruto-investeringen	17,1	15,9	12,6	19,5	21,4
Investeringen en beleggingen buiten bedrijf (per saldo)	PM 5,2	1,9	3,9	6,8	
Mutaties in vlottende middelen	PM -3,0	2,1	2,8	5,8	
Mutaties in liquide middelen	PM -3,4	10,5	11,2	5,7	
Totaal investeringen en beleggingen en mutaties in vlottende en liquide middelen	<u>PM 14,7</u>	<u>27,1</u>	<u>37,4</u>	<u>39,7</u>	
Balansen per 30 juni in gld.x1000					
Activa					
Duurzame produktiemiddelen	140,0	170,6	192,0	254,1	329,7
Vlottende middelen	18,6	12,5	15,1	19,3	25,1
Liquide middelen	32,5	30,3	42,7	55,9	60,6
Deelnemingen en beleggingen	62,9	69,8	81,0	99,0	114,8
Totaal activa	<u>254,0</u>	<u>283,2</u>	<u>330,8</u>	<u>428,3</u>	<u>530,2</u>
Passiva					
Kort krediet	8,1	4,4	4,9	6,6	6,6
Lang krediet	26,2	31,4	36,2	46,4	47,6
Totaal vreemd vermogen	<u>34,3</u>	<u>35,8</u>	<u>41,1</u>	<u>53,0</u>	<u>54,2</u>
Eigen vermogen	<u>219,7</u>	<u>247,4</u>	<u>289,7</u>	<u>375,3</u>	<u>476,0</u>
Totaal passiva	<u>254,0</u>	<u>283,2</u>	<u>330,8</u>	<u>428,3</u>	<u>530,2</u>
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen	<u>86</u>	<u>87</u>	<u>88</u>	<u>88</u>	<u>90</u>
Liquiditeit op korte termijn					
Totaal liquide en vlottende midd.	51,1	42,8	57,8	75,2	85,7
Totaal schulden op korte termijn	<u>8,1</u>	<u>4,4</u>	<u>4,9</u>	<u>6,6</u>	<u>6,6</u>
Saldo	43,0	38,4	52,9	68,6	79,1
Idem in % van de kosten	59	46	59	65	67

1) Exclusief herwaardering.

Bijlage 17. Algemene toelichting op de gebruikte begrippen

Kosten en opbrengsten

- De afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is in principe gebaseerd op de nieuwwaarde waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.
- De rente over het geïnvesteerd vermogen is bepaald op 7% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten waarover 2,5% is berekend. Het geïnvesteerd vermogen 1) is de som van:
  - a. de waarde van de grond;
  - b. de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris;
  - c. de normale behoefte aan vlottende middelen.
- De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd.
- 67% van de bedrijven valt onder de "Landbouwregeling"; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de investeringen en de opbrengsten inclusief omzetbelasting zijn opgenomen. 33% van de bedrijven heeft gekozen voor het "ondernemersschap" in de zin van de Wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten en de opbrengsten alsmede de investeringen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen.
- De gecijferde resultaten zijn ten dele beïnvloed door de waardeverschillen van de voorraad bomen aan het begin, resp. aan het einde van het boekjaar. De waardering van deze voorraden heeft, om praktische redenen, langs normatieve weg plaatsgehad. Dit houdt in dat ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmee de voorraadwaarden zijn benaderd - en de bedrijfsresultaten zijn vastgesteld - voorbehoud dient te worden gemaakt.
- Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen vergoeding opgenomen voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het ondernemersoverschot. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Ondernemersoverschot in % van de kosten

- Het ondernemersoverschot in % van de kosten is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

Arbeidsopbrengst per manjaar

- De arbeidsopbrengst per manjaar is het bedrag dat door allen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, te zamen als inkomen is genoten. Het is de som van ondernemersoverschot en de kosten van arbeid. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren, verkrijgt men de gemiddelde arbeidsopbrengst per manjaar.

---

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsmiddelen die door de ondernemer zijn gepacht. Over deze waarde is geen rente in de kosten berekend.

Arbeidsopbrengst, inkomen, besparing en gezinsbesteding (gemiddeld per ondernemer)

- Arbeidsopbrengst van de ondernemer: ondernemersoverschot vermeerderd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.
- Ondernemersinkomen van de ondernemer: arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van berekende en betaalde rente.
- Gezinsinkomen uit bedrijf: ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.
- Totaalinkomen: gezinsinkomen uit bedrijf verhoogd met het inkomen buiten bedrijf.
- Besparing: mutatie in het eigen vermogen verminderd met de: erfenissen en/of schenkingen, koerswinst of -verliezen op effecten, boekwinsten of -verliezen op produktiemiddelen.
- Gezinsbesteding: het totaalinkomen verminderd met de besparingen.

De balans

1. De activa

- De grond in Boskoop is gewaardeerd op f 120.000,- per hectare.
- De slijtende duurzame produktiemiddelen zijn geactiveerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde. Deze is ontleend aan gegevens die ook ten behoeve van de afschrijvings- en renteberekening zijn verzameld.
- De waarde van de voorraad boomkwekerijprodukten (per balansdatum) is bepaald door de oppervlakte waarvan in het seizoen 1977/78 niet is geoogst te vermenigvuldigen met een waarderingsnorm. De waarderingsnorm is berekend door de geldelijke opbrengsten van de verkochte produktie te delen door de oppervlakte die door de oogst is vrijgekomen. Per bedrijf zijn voornoemde waarderingsnormen van het seizoen 1976/77 en 1977/78 gemiddeld en met behulp van een "resultatenfactor" op kostenbasis gebracht. Ten aanzien van de nauwkeurigheid van deze waarderingsmethode dient een duidelijk voorbehoud te worden gemaakt.
- De woonhuizen zijn geactiveerd tegen de boekwaarde op basis van de herbouwwaarde in 1977/78.
- In de balansen zijn ook de privé-bezittingen opgenomen.

2. De passiva

Het totale vreemd vermogen is onderscheiden in: kort krediet en lang krediet. Wat de belastingen betreft is alleen rekening gehouden met nog te betalen omzet- en loonbelasting. De nog te betalen persoonlijke belastingen zijn niet opgenomen.